

La llera de la Tordera amb sarga

Josep M. Panareda

Dibuix d'una branca de sarga amb les flors femenines (esquerra) i masculines (dreta), que es fan en peus diferents. © Maravillas Bocchio.

A mitjan juny d'aquest any (2013) una intensa borrasca i la fosa de la neu, que n'hi havia un bon gruix, van provocar intenses crescudes dels rius i torrents i inundacions de carrers i camps a la Vall d'Aran. La desfeta de marges i la destrucció de murs, carreteres, ponts i habitatges fou notable. Es tracta de fenòmens excepcionalment intensos que esdevenen de tant en tant en els nostres rius.

Hom pot preguntar-se si es poden evitar, o almenys preveure.

A llarg termini no es poden preveure, i a curt termini sovint tampoc. Sobretot és difícil preveure on afectaran amb precisió. El que sí es pot preveure és el risc, la probabilitat que s'esdevingui, sobretot si hi ha diverses condicions prèvies i que totes juntes puguin fer possible fenòmens

com els succeïts a la Vall d'Aran. El gruix de neu feia preveure que una pluja faria fondre molta neu, fet que donaria lloc a una crescuda excepcional dels torrents i rius. La conjunció de pluges intenses i els gruixos de neu donaren lloc a aquests fets catastròfics.

Es podien evitar els efectes catastròfics? Sincerament, en bona part, sí. Cal tenir present que es tracta de fenòmens excepcionals per la seva magnitud i periodicitat. Ha passat aquest any i ha succeït altres vegades en temps reculats. El fet que passi de tant en tant fa que la gent obli- di fàcilment aquestes

crescudes, i es viu com si no esdevinguessin mai. Passa poques vegades, però passa i quan ningú no s'ho espera. Amb aquesta actitud els humans tenim la tendència d'ocupar el territori com si no passés res excepcional. Com que els rius i torrents solen portar un nivell d'aigua baix, estrenyem i ocupem la llera fluvial com si sempre l'aigua baixés mandrosa i amb poca força. Ho fem per a disposar de més superfície de conreu i per a construir noves cases o carreteres.

I no passa res fins que passa. Fins que el riu creix, baixa amb força arrencant marges i arrossegant tots tipus de rocs i troncs. Arrabassa tot el que troba al seu davant. Abans també succeïen fenòmens semblants, però les lleres eren més amples, fent que l'aigua s'escampés i perdés força. Eren indrets aprofitats sobretot

per a pastura. A vegades es transformen en conreus, i els seus cultivadors sabien que havien de refer els camps després de cada crescuda. Ara interessa construir cases i carreteres. Per tant, hem de ser conscients que després de cada crescuda forta caldrà refer part de les construccions.

Les canalitzacions ajuden a atenuar els efectes catastròfics, sobretot en les crescudes de baixa i mitjana intensitat. En les d'intensitat alta, a vegades són precisament contraproductes, ja que el canal que s'ha deixat no és suficient i l'aigua baixa amb molta força trencant tot el que pot i vessant per damunt dels murs protectors, dificultant posteriorment el retorn de l'aigua.

Les esculleres i els dics protectors van bé i són necessaris, però cal deixar sempre una llera suficientment ampla de cara a què l'aigua tingui espai suficient per escolar-se sense inundar les terres properes. També cal ser molt atent en la construcció dels murs i esculleres, ja que la intensitat dels cops d'aigua és molt gran, i si no es construeixen adequadament poden malmetre'ls amb facilitat donant lloc a desbordaments més perniciosos que una crescuda normal.

Tot plegat es pot aplicar a la llera de la nostra estimada Tordera. Cal deixar l'espai necessari per tal que l'aigua s'escoli sense fer mal en moments de crescudes fortes, que esdevindran quan menys ens ho pensem. La millor vigilància és deixar-li l'espai necessari per desfogar-se amb tota l'aigua dels xàfeces.

En les lleres de la Tordera hi creix la sarga, un arbust que fa mates grosses i fosques. Dels seus troncs tendres, prims i llargs, ben pelats, se'n feien cistells.

